

Короткий інформаційний огляд стосовно створення Європейського енергетичного союзу

Одним з ініціаторів створення Європейського енергетичного союзу виступив Дональд Туск, Прем'єр-міністр Польщі та Голова Європейської ради (з 01.12.2014). Головною метою пропозиції Польщі було те, щоб ЄС в цілому, а не окремі країни-члени, здійснював переговори та укладав нові угоди з зовнішніми постачальниками енергетичних ресурсів. Для цього пан Туск виступив з пропозицією створення енергетичного союзу в рамках ЄС. Крім цього, пан Туск також наголосив на необхідності максимального фінансування в ЄС розвитку відповідної енергетичної інфраструктури.

Європейська стратегія з енергетичної безпеки¹ містить положення щодо створення Європейського енергетичного союзу. На першому етапі пропонується створення координаційного механізму, що дозволить налагодити взаємний обмін інформацією між країнами-членами ЄС щодо важливих рішень стосовно структури енергетичного споживання та співпраці з третіми країнами в енергетиці.

Проте, комісар з питань енергетики Гюнтер Еттінгер (Günther Öttinger) висказав зауваження стосовно одного з шести пунктів, що визначають зміст такого союзу, запропонованих паном Туском. Єврокомісар зазначив:

«...Енергетичний союз передбачає єдину структуру, що купує газ для ЄС із зовнішніх джерел та визначає єдину ціну... Проблема полягає в тому, що ми поки не завершили формування єдиного газового ринку ЄС і у нас в різних країнах газ має різну ціну. Чим більшою є монополія, тим вищою є ціна – це закон ринку. Якщо ми завершимо створення єдиного енергетичного ринку ЄС шляхом будівництва додаткових трубопроводних з'єднань, тоді лише ми можемо знизити ринкову ціну»².

Під час саміту глав держав та урядів країн-членів ЄС, що відбувся 27.06.2014 в м. Брюссель, було розглянуто пропозицію Польщі щодо створення Європейського енергетичного союзу в рамках ЄС, яка в цілому отримала підтримку.

Крім цього, здійснення єдиної загальноєвропейської енергетичної політики отримало широку підтримку й серед країн-членів ЄС: 73% громадян ЄС висловилися за вжиття подібних заходів³.

В листопаді 2014 року Європейська Комісія одним з найбільш актуальних завдань офіційно назвала створення Енергетичного союзу ЄС. Як наголосив в своїй промові новообраний Президент Європейської Комісії Жан-Клод Юнкер (Jean-Claude Juncker):

---

¹ European Energy Security Strategy, COM(2014) 330 final, Brussels, 28.5.2014.

² www.segodnya.ua, 19.06.2014.

³ «EU Leaders Push Energy Union in Response to Russian Turmoil», – Bloomberg, 12.12.2014.

«... Ми маємо об'єднати наші енергетичні ресурси та інфраструктуру, а також поєднати наші зусилля у переговорах з третіми країнами. Нам необхідно здійснити диверсифікацію наших енергетичних ресурсів та зменшити високу енергетичну залежність деяких наших країн-членів. Якщо ціна на енергоресурси зі Сходу стає дуже високою – не має різниці чи з комерційної, чи з політичної точки зору – Європі слід бути здатною дуже швидко перейти на інші канали постачання. Нам слід бути здатними здійснювати реверс енергетичних потоків там, де в цьому виникає потреба»⁴.

Країни Європейського Союзу мають спільно закуповувати природний газ. На цьому, в свою чергу, офіційно наголосив віце-президент Європейської Комісії Марош Шефчович (Maroš Šefčovič) під час свого виступу на конференції «Енергетична політика та конкурентоспроможність ЄС» (EU Energy Policy and Competitiveness), що відбулася 17.11.2014 року в м. Брюссель. Пан Шефчович запропонував будувати енергетичний союз ЄС на п'яти основних засадах:

- 1) безпека, солідарність та довіра;
- 2) завершення формування внутрішнього енергетичного ринку;
- 3) стримування попиту;
- 4) декарбонізація структури енергетики ЄС;
- 5) дослідження та інновації.

Говорячи про безпеку, віце-президент Європейської Комісії підкреслив, що ЄС наразі імпортує 53% своєї енергії на суму більше 400 млрд. євро на рік, а 40% енергії в Європі використовується на опалення та охолодження в комунальному секторі. Не дивлячись на те, що Європейський Союз є найбільшим споживачем енергії в світі, його значення на міжнародній арені не відповідає цьому статусу. Тому необхідно здійснити диверсифікацію як джерел, так і маршрутів постачання та знизити енергетичну залежність. Він також зазначив, що солідарність між країнами-членами ЄС та прозорість в питаннях переговорів з постачальниками з третіх країн є ключем до забезпечення поставок газу. Тому ніхто з країн-членів ЄС не має змінювати свою енергетичну систему без попередньої консультації з партнерами, оскільки це може мати серйозні наслідки для їхніх систем. При цьому, повна імплементація Третього енергетичного пакету з побудовою адекватної енергетичної інфраструктури, необхідних взаємозв'язків та ліквідацією енергетичних островів є головним завданням для енергетичного союзу.

Очікується, що концепцію Енергетичного союзу ЄС буде представлено на розгляд громадськості у лютому 2015 року, а її затвердження відбудеться вже у березні 2015 року⁵. Документ буде містити опис інфраструктурних проєктів, що мають об'єднати європейські країни та схеми їх фінансування.

---

⁴ «A New Start for Europe: My Agenda for Jobs, Growth, Fairness and Democratic Change», Political Guidelines for the next European Commission, Opening Statement in the European Parliament Plenary Session. J.-C. Juncker, Strasbourg, 15.07.2014.

⁵ <http://daily.rbc.ru>, 19.01.2015

За оцінками консалтингової компанії Strategy & (formely Booz & Co), у разі такої інтеграції європейських енергетичних мереж Європейський Союз буде в змозі вийти на заощадження в 2030 році близько 40 млрд. євро на рік⁶.

Водночас, процес гармонізації на внутрішніх ринках країн-членів ЄС, як про це свідчать існуючі реалії, буде дуже важким. Для деяких країн, наприклад, Угорщини та Болгарії, відмовитися від їхньої залежності від відносно дешевих поставок російського природного газу буде нелегко. Інша перешкода полягає в тому, що більш об'єднана система вимагатиме більш жорсткої зовнішньої конкуренції. При цьому, об'єднання газових мереж країн-членів здійснюється дуже повільними темпами, а інвестиції з боку ЄС в нові газопроводи та інтерконнектори не перевищуватимуть 6 млрд. євро протягом наступних шести років у порівнянні з необхідними 200 млрд. євро, що вимагаються для цього Європейською Комісією.

Ще однією перешкодою на шляху створення дійсно об'єднаного та інтегрованого європейського енергетичного ринку є високий рівень протекціонізму, що домінує на внутрішніх енергетичних ринках деяких країн-членів ЄС для захисту вітчизняного виробника.

На думку Strategy & (formely Booz & Co), виклики, що призводять до необхідності заснування енергетичного союзу наразі не створюють відчуття терміновості досягнення цієї мети серед учасників процесу, хоча це питання є ключовим для економічного майбутнього Європи. Тому європейським лідерам слід розпочати фокусувати свою увагу на цьому проекті із значно більшою рішучістю та динамізмом, аніж вони це зараз демонструють.

---

⁶ «Europe needs the will to build up an energy union», The Financial Times, 21.10.2014 (www.ft.com).